

Berichten uit het Johan Sonnevile-archief

Andreas Van Rompaey

JOHAN SONNEVILLE
FOTO © LIEVE BLANQUAERT

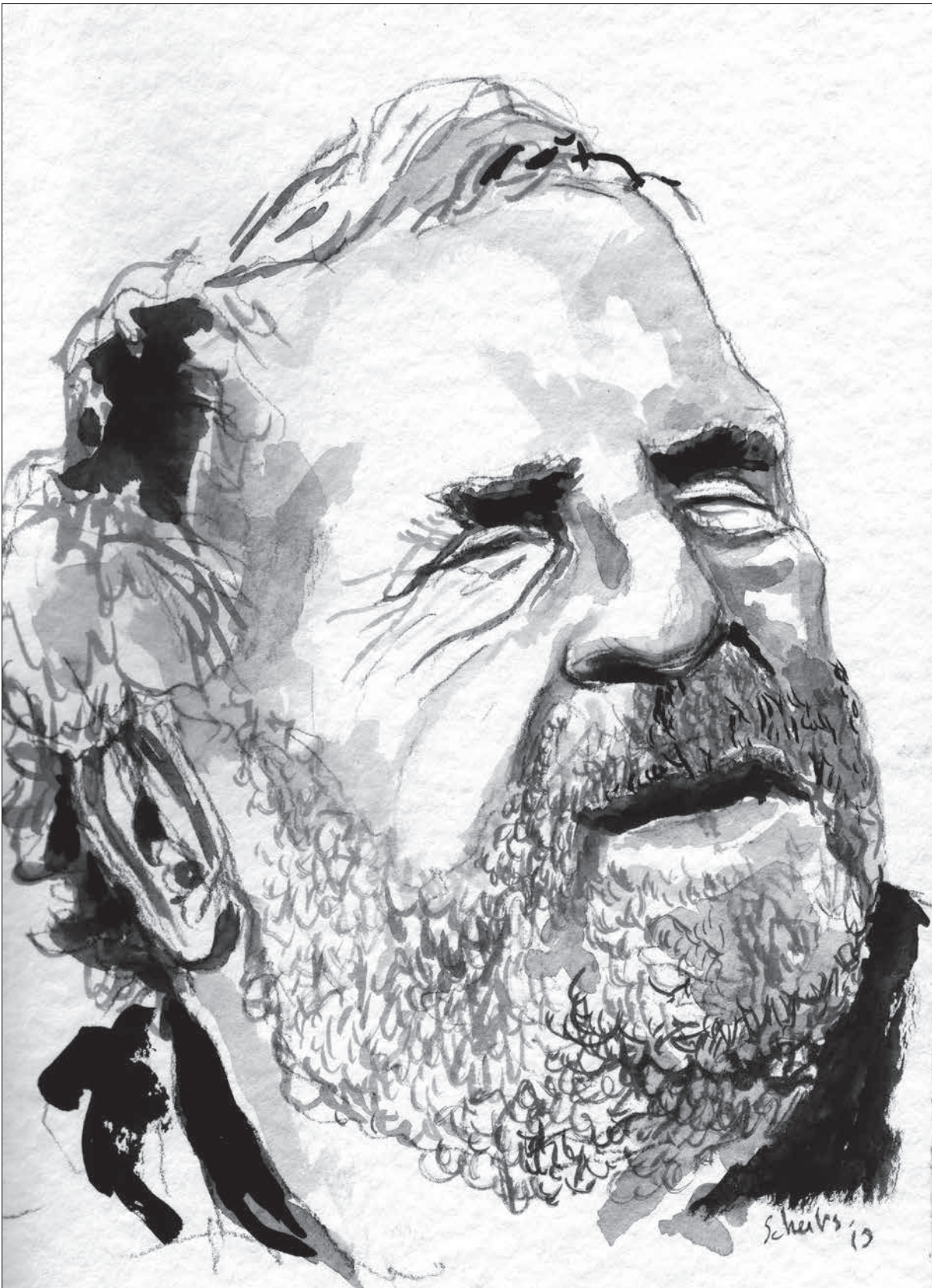
MARCEL VAN MAELE
FOTO © BERT BEVERS

De wandeltocht die een vliegtuigreis werd

De Zestigers lijken terug van weggeweest. Na een lange tijd in de vergeethoek geraakt te zijn, ontstond er recent opnieuw belangstelling voor deze generatie schrijvers. Dit valt onder meer af te leiden uit de talrijke publicaties die nog niet zo lang geleden over hen verschenen. Tot de auteurs waar momenteel weer volop aandacht wordt aan besteed, behoren Max Kazan, Marcel van Maele en Lucienne Stassaert. De drie net vermelde schrijvers vonden destijds een tijdelijk onderkomen bij de eenmansuitgeverij van Johan Sonnevile. De reputatie die Sonnevile in de jaren zestig en zeventig genoot, sloot goed aan bij de mentaliteit van de Zestigers. In 1965 had hij reeds enige bekendheid verworven als frontman van uitgeverij De Galge. Deze zaak die hij samen met zijn toenmalige compagnon Jan Verhaert beheerde, gaf immers uitsluitend boeken uit waarin komaf gemaakt werd met alle gevestigde waarden. Sonnevile en zijn medewerkers namen zich voor om ophef te veroorzaken in de culturele wereld en slaagden daar ook in. Zijn Galge-avontuur bleek echter van zeer korte duur. Nog in 1965 verliet Sonnevile uitgeverij De Galge en hij richtte daarna een eigen zaak op. Veel auteurs, die zich net vanwege zijn visie op literatuur achter De Galge geschaard hadden,

maakten daarom ook de overstap naar Uitgeverij Sonnevile of kwamen elders terecht.

Van Maele, wiens prozadebuut *Kraamanijs* destijds juist op het punt stond om te verschijnen, speelde een belangrijke rol in deze overgangperiode. Hij fungeerde namelijk als uithangbord voor Sonnevilles nieuwe uitgeverij. In dit artikel geef ik via de briefwisseling tussen Marcel van Maele en Johan Sonnevile een beeld weer van het literaire leven tijdens de sixties, alsook van een cruciale fase uit het leven der beide mannen. Gedurende de jaren zestig en zeventig nam het aantal kleinschalige uitgeverijen in Vlaanderen gestaag toe. De zaakvoerders ervan waren veelal gekant tegen de meer gevestigde uitgeverijen en probeerden destijds om via hun onderneming de autonomie van het Vlaamse boekbedrijf te bewerkstelligen. Zulke uitgeverijen wilden vooral jonge, progressieve schrijvers een kans geven. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan Uitgeverij Soethoudt of Paradox Press, maar uiteraard ook aan De Galge. De eerste reeks Galge-boekjes verscheen in 1965 en bestond voornamelijk uit bijdragen van de groep rond het gestencilde tijdschrift *Bok*. De zes werkjes weken op meer dan een vlak af van wat meestal gebruikelijk was bij een boekuitgave. Niet alleen ging het om

MARCEL VAN MAELE – TEKENING: JAN SCHEIRS

Van Maele behoorde toen duidelijk tot de groten der literatuur en gedroeg zich ook enigszins als een ster. Uiteraard bracht dit alles voor Uitgeverij Sonnevile danige publiciteit met zich mee.

pocketedities van ongewoon formaat, ook de prijzen ervan bleken heel laag. Aan dit alles hing bijgevolg een nieuwe visie op literatuur en het hierbij horende commerciële systeem vast. Als onderdeel van de tweede reeks planden de uitbaters van De Galge om *Kraamanijs* van Marcel van Maele op te nemen. Dit lyrische prozawerk, waarin de problematiek van het drugsgebruik en van de antipsychiatrie centraal staat, paste goed bij de vernieuwende maatschappijkritische literatuur die zij voor ogen hadden.

Aanvankelijk stelde Johan Sonnevile voor om het werkje wegens de uiterst geringe omvang in eenzelfde bundel te laten verschijnen met *De jonkvrouw* van Lucienne Stassaert. Dit voorstel sloeg Van Maele echter onmiddellijk af. Hoewel hij zich enigszins gegeneerd voelde jegens zijn collega-schrijver, meende hij dat niemand baat had bij een gedeelde uitgave. Indien Sonnevile zijn werk echt te mager vond, dan raadde hij hem aan om veeleer een van zijn eigen eenakters toe te voegen. In 2007 publiceerde Stassaert een open brief aan Van Maele waarin ze ironisch genoeg het niet doorgaan van de gezamenlijke uitgave aan Sonnevile toeschrijft.

Toen Johan Sonnevile in november 1965 bij De Galge opstapte wegens onenigheden met zijn compagnon, besloot Marcel van Maele om zijn voorbeeld te volgen. Hij stuurde een brief naar De Galge om het manuscript van *Kraamanijs* terug te eisen. In plaats van hem zijn manuscript terug te bezorgen, boden Jan Verhaert en zijn nieuwe partner Henri-Floris Jaspers de schrijver een contract aan. Doordat het contract volgens Van Maele niet meteen in zijn voordeel uitviel, keerde de auteur zich tegen de medewerkers van De Galge. Hij reageerde op het aanbod door een open brief aan de uitgeverij te schrijven die niet veel later in *Boemerang*, tijdschrift voor anti-kritiek gepubliceerd werd:

Ik stel dus vast dat U, MIJNE HEREN, van mijn niet rooskleurige financiële toestand hebt willen gebruik maken om me uit te persen. Dat kontrakt zal ik dan ook nooit ondertekenen en ik eis m'n manuskript onmiddellijk terug. In de veronderstelling dat alle exemplaren van mijn roman zouden verkocht worden, zou ik 6000 à 7000 fr. honorarium uitbetaald krijgen. Dat is het maandloon van een bordenwasser... in de veronderstelling dat hij geen overuren heeft gepresteerd.

In hetzelfde nummer van *Boemerang* verscheen eveneens een bijdrage waarin de leden van de Bok-groep afstand namen van De Galge. Het tegelijkertijd plaatsvinden van beide acties bleek helemaal geen toeval, maar was onderling afgesproken om een sterker statement te maken. Al deze negatieve reclame voor De Galge kan echter tevens gekaderd worden binnen de strijd die Sonnevile en zijn voormalige compagnon destijds tegen elkaar voerden. Sonnevile had maar nauwelijks De Galge verlaten of hij vatte het plan op om zelf een eigen uitgeverij te beginnen. Bijgevolg vormde hij dus concurrentie voor het bedrijf waar hij pas uitgestapt was. Zowel Jan Verhaert en Henri-Floris Jaspers als Johan Sonnevile deden er midden jaren zestig bijna alles aan om hun netwerk te versterken en zo elkaar te verslaan. De daarnet vermelde *Boemerang*-publicatie kwam Sonnevile dus ongetwijfeld goed uit, al had hij de open brief van Van Maele liever in het tijdschrift *Heibel* zien verschijnen.

Omdat Van Maele in geldnood zat, wou hij *Kraamanijs* zo vlug mogelijk kwijttraken. Hoewel hij het manuscript reeds ter beoordeling aan andere uitgeverijen aangeboden had, beloofde hij het werk alsnog bij Uitgeverij Sonnevile onder te brengen. Als voorwaarde stelde hij wel dat hij van zijn uitgever een voorschot verwachtte. Hiermee ging Sonnevile meteen akkoord. Hij besepte maar al te goed wat iemand als Van Maele voor zijn uitgeverij betekenen kon. In het midden van de jaren zestig vond namelijk diens echte doorbraak als kunstenaar plaats. Rond deze periode was Van Maele bij een heleboel culturele evenementen betrokken, gaande van collage-tentoonstellingen tot poëzievoordrachten. Hij behoorde toen duidelijk tot de groten der literatuur en gedroeg zich ook enigszins als een ster. Uiteraard bracht dit alles voor Uitgeverij Sonnevile de danige publiciteit met zich mee.

Zowel Van Maele als Sonnevile bleken allebei grootse plannen te hebben met betrekking tot *Kraamanijs*. Terwijl de auteur trachtte zijn werk verfilmd te krijgen, wilde Sonnevile het boek in verschillende talen laten vertalen. Van beide plannen kwam er echter niet al te veel in huis. Naast de gewone uitgave wist Sonnevile wel een speciale luxe-editie van *Kraamanijs* te realiseren. Bij het verschijnen van het literaire werk besloot de uitgever om op de kaft reeds het vervolg hierop te promoten: 'In het voorjaar van '67 volgt *Scherpschuttersfeest*, de bevestiging van een

Het laatste boek dat Uitgeverij Sonnevile publiceerde, verscheen in 1977 alhoewel de uitgeverij nog even spartelend bleef voortbestaan.

ontegensprekelijk groot talent! Dit tweede prozawerk, waarvan de indiening telkens opnieuw door de auteur uitgesteld werd, had Van Maele ook aan Sonnevile beloofd. *Scherpschuttersfeest* zou echter nooit bij Uitgeverij Sonnevile verschijnen, maar opgenomen worden in de Vijfde Meridiaan-reeks van voormalig Bok-redacteur Julien Weverbergh. Behalve *Kraamanijs* gaf Sonnevile wel nog een toneelstuk van hem uit met als titel *De veroordeling van Marcel van Maele*. Aangezien hij Van Maele zoveel mogelijk onder de aandacht wilde brengen, hielp Sonnevile de auteur af en toe bij het organiseren van bepaalde evenementen. Zo nam hij bijvoorbeeld in augustus 1966 de praktische organisatie van een 'anti-provomars' op zich. Door helemaal van Brussel naar Amsterdam te stappen, wou de tegendraadse Van Maele zich verzetten tegen het etiket 'provo' dat de media zo dikwijls op hem en zijn generatiegenoten plakten:

Ik wil protesteren tegen het feit provo genoemd te worden en tegen de provo's zelf: hun kliekjes-geest, doctrine-slikken, uniform-dragen. Ik wil een waarschuwing richten: provo's let op uw zaak, laat je niet beetnemen, etc.; streef naar een bewustzijn (groepsverband doodt het bewustzijn). WEES VRIJ-KREATIEF. Ik draag een paneel van Brussel naar Amsterdam: IK BEN GEEN PROVO: IK BEN MARCEL.

De tocht zou tien dagen duren en dus uit verschillende etappes bestaan. 's Avonds werd steeds een tentoonstelling of een lezing gepland. Drie dagen vooraleer de wandeltocht van start ging, belegde Van Maele bij hem thuis een persconferentie waarvoor Sonnevile uitnodigingen naar belangrijke personen uit de literaire wereld versturen moest. Vanwege negatieve commentaar in *De Standaard* krabbelde de auteur echter op het allerlaatste moment terug. Tot ongenoegen van Sonnevile besloot hij zich niet langer aan het oorspronkelijk opzet te houden. Amsterdam zou hij niet te voet, maar wel per vliegtuig bereiken:

Na lang overwegen, en vooral na het afschuwelijke artikel in De Standaard [...] heb ik besloten mijn anti-provo-marsj een totaal andere wending te geven. Val niet op je gat a.u.b. Ik vertrek naar Amsterdam op donderdag 25 augustus PER VLIEGTUIG. Als reden geef ik op: WIE NIET HOREN WIL, MOET VLIEGEN.

Door het evenement niet volgens afspraak te laten verlopen, beweerde Van Maele iedereen te willen provoceren. De bezwaren van zijn uitgever deed hij af als bewijs dat hij hierin geslaagd was. Wat hij met de boodschap 'Wie niet horen wil, moet vliegen' precies beoogd had, liet hij maar al te graag aan journalisten en academici over. Volgens hem konden zij dan net als altijd hun fantasie de vrije loop laten. Toen Sonnevile ontdekte dat Van Maele zich eigenlijk samen met zijn echtgenote aan de kust ophield en dat hij dus niet het vliegtuig nam, besloot hij de tentoonstelling in Amsterdam alsnog af te blazen.

Omstreeks 1967 werd Sonnevile gerechtelijk gedwongen om alle eventuele auteursinkomsten van Van Maele meteen aan de schuldeisers over te maken. Waarschijnlijk was het hoge aantal schulden een van de hoofdredenen waarom de auteur niet veel later overstapte naar uitgeverij Manteau. Nochtans had Sonnevile toen al een voorschot uitbetaald voor *Scherpschuttersfeest*, een werk dat Van Maele echter met zich meenam naar zijn nieuwe uitgeverij. Ook veel andere projecten, zoals het uitgeven van de reeds aangekondigde gedichtenbundel *Zes nooduitgangen en één hartslag*, moest Sonnevile bijgevolg stopzetten.

Toch betekende dit zeker niet dat deze twee mannen vanaf toen een vijandige houding tegenover elkaar aannamen. Rond 1973 kreeg Van Maele bijvoorbeeld de mogelijkheid om wat bij te klussen in de zaak van zijn voormalige uitgever. Maar alles liep niet bepaald zoals Sonnevile op voorhand had gepland. Toen hij terugkeerde van een reis naar Hongarije, merkte de uitgever op dat Van Maele tijdens zijn afwezigheid geen enkele belofte nagekomen was: 'Alles bevindt zich in dezelfde staat zoals ik je het laatst op 20 maart heb gezien. Dat is wat méér dan een maand geleden'. Enige tijd later kwam Sonnevile in een al even slechte financiële situatie als Van Maele terecht en moest hij zelf op zoek gaan naar bijverdiensten. Het laatste boek dat Uitgeverij Sonnevile publiceerde, verscheen in 1977 alhoewel de uitgeverij nog even spartelend bleef voortbestaan. In dit artikel schetste ik dus een beeld van de boeiende interactie tussen schrijver Marcel van Maele en zijn uitgever Johan Sonnevile gedurende de jaren zestig. Beïnvloed door de tijdscontext wilde dit duo zich rebels aan alle conventionele systemen onttrekken, alleen om allebei tragisch genoeg uiteindelijk alsnog gebonden te blijken aan financiële verplichtingen.

Polemiek en beroering! Wat moeten we meer hebben!

Een figuur wiens relatie met uitgever Johan Sonnevillie ongeveer dezelfde evolutie onderging, is de Gentse schrijver Jan Emiel Daele. Hoewel de twee mannen aanvankelijk een zeer hechte band hadden, zorgden mentaliteitsverschillen ervoor dat zij steeds meer uit elkaar groeiden. In dit tweede gedeelte van het artikel doe ik hetzelfde als ik eerder met Marcel van Maele deed, alleen staat nu de relatie tussen Jan Emiel Daele en Johan Sonnevillie centraal. Hierbij maak ik wederom gebruik van materiaal uit het Sonnevillie-archief. Het eerste contact tussen hen vond plaats in het voorjaar van 1964 toen Sonnevillie literair werk van zichzelf en van anderen naar het tijdschrift *Yang* zond. Daarnaast vroeg de toekomstige uitgever aan Daele of hij een aantal recensie-exemplaren ontvangen mocht. Destijds schreef hij immers als journalist artikels voor de Brugse krant *Burgerwelzijn* en hij overwoog *Yang* te bespreken in zijn tijdschriftenrubriek. Van een dergelijke bespreking is daarentegen geen enkel spoor in het Sonnevillie-archief terug te vinden terwijl een relatief groot gedeelte van zijn journalistieke werk hierin bewaard bleef. Een recensie van *Yang* kwam er vermoedelijk niet, maar het inzenden van literair werk wierp wel zijn vruchten af. Enkele van zijn inzendingen werden door toedoen van Daele opgenomen in het tijdschrift *Yang*. Daele, die omstreeks deze periode eveneens een manuscript in handen kreeg van Sonnevilles roman *Netsky*, wilde bovendien graag een kort fragment hieruit in zijn tijdschrift publiceren. De *Yang*-redacteur meende zeer onder de indruk te zijn van Sonnevilles kwaliteiten als prozaschrijver: 'Ik vermoed niet dat vele jongeren proza schrijven zoals jij dat kunt'. Desondanks bleek Sonnevillie zijn bedenkingen te hebben bij het voorstel van Daele: Dus komt het ervan: een deel uit *Netsky* wordt gepubliceerd. Welk deel? Feitelijk was ik er niet zo erg veel voor te vinden, vooral omwille van het feit dat een "fragment" nooit dat kan uitdrukken wat het geheel op het oog heeft. Sommige romans lenen zich weliswaar uitstekend voor fragmentarische publicatie, niet alle. De publicatie van het *Netsky*-fragment geschiedde uiteindelijk in het voorlaatste nummer van de tweede jaargang van *Yang*. Daarna duurde het wel vijf jaar vooraleer *Netsky* in romanvorm zou verschijnen. Naast hun briefwisseling kwamen Johan Sonnevillie en Jan Emiel Daele elkaar destijds ook op literaire evenementen tegen. In april 1964 bezocht Sonnevillie als *Burgerwelzijn*-journalist een literaire avond in Sint-Michiels waarbij Daele als spreker aanwezig was. De

JAN EMIEL DAELE / PROMOTIEPORTRAIT

manifestatie nam de vorm aan van een 'nagespeelde' rechtszaak: de *Yang*-dichters Jan Emiel Daele, Daniël Van Ryssel, Roger Serras en Michel Storme werden er alle vier van beschuldigd 'poëzie te hebben gepleegd'. Mediafiguur Paul Van de Velde trad als voorzitter van het hof op en auteur-criticus Paul de Wispelaere mocht advocaatje spelen. De zogezegde rechtszaak eindigde tenslotte met de vrijspraak van de beschuldigde dichters, alhoewel Daele zich minachtend tegenover het hof gedragen had. Na afloop van het evenement poogde Sonnevillie zijn pennenvriend in levenden lijve te ontmoeten, maar slaagde daar helaas wegens omstandigheden niet in. Zeven maanden later nodigde Daele hem uit om samen met hem en de *Yang*-redactie op te treden tijdens een debat- en voordrachtavond die plaatsvond in het Antwerpse Sint-Eligiusinstituut. Organisator René Hooyberghs, die toen tot de redactie van *Yang* behoorde en het tijdschrift in Antwerpen vertegenwoordigde, heeft nog levendige herinneringen aan deze avond:

'Erotiek en blues. Jan Emiel Daele, erotisch herrieschopper in onze literaire gewesten, vergezeld van een schare nympfen, leest uit zijn recentste werk van 20 u. tot 20.30 u. [...] Daarna speelt tot middernacht de bekende blueszanger Fabian Collin'

Met steun van mijn nog altijd geliefde leraar Nederlands en Duits, Frans Mertens, had ik de toelating verworven om een "literaire avond" te organiseren in de turnzaal, en daartoe werd zowat de voltallige redactie van Yang bereid gevonden op te draven, versterkt door Johan Sonnevile. De avond vond plaats in de turnzaal, er waren nogal wat collega-studenten en nieuwsgierige proffen komen opdagen, alles samen een dertigtal zeker. Maar voor we konden beginnen moesten we ons melden bij de directeur, Broeder Kamiel. In het schemerige kantoor van Broeder Kamiel, waar ik nog nooit was geweest, stond zowaar, fraai uitgegeven, de collectie van de Nobelprijswinnaars, welke uitgeverij dat was weet ik niet meer. Broeder Kamiel liet op zich wachten, en Johan nam een voor een de boeken uit de kast, vooral die van heidense en atheïstische winnaars en gaf luidkeels commentaar – ik was bang dat de directeur het zou horen en op het laatste nippertje de boel afgelasten, maar dat gebeurde niet. Het hardst ging Johan te keer over Winston Churchill, een "massamoordenaar". De avond ging toch door, Broeder Kamiel vertoonde zich niet. Hoe de avond verliep weet ik niet meer, vermoedelijk droegen we allemaal voor uit "eigen werk", en verkochten we een paar boekjes. We dronken Stella uit flesjes die op de tafel van de inrichters stonden, ook erg avant-garde.

Dit evenement mag dan nog goed verlopen zijn, een tweede poging om samen een optreden te verzorgen zou de twee mannen voorgoed uit elkaar drijven. Later in dit essay kom ik hier nog op terug.

In 1964 besloot Johan Sonnevile de overgang van de journalistiek naar de uitgeverijwereld te maken. Bij de oprichting van uitgeverij De Galge konden hij en zijn compagnon Jan Verhaert op de hulp van Jan Emiel Daele rekenen. De Gentse schrijver herkende zich in het programma van deze uitgeverij en wou graag zijn steentje bijdragen. De Yang-redacteur zorgde ervoor dat propagandafolders aan zijn tijdschrift werden toegevoegd. Tevens ging hij ermee akkoord om de distributie en promotie van de Galge-boekjes op zich te nemen in de regio Gent. Als puntje bij paaltje kwam, probeerde Daele echter plotseling terug te krabbelen. Hij meende dat de job van verkoper helemaal niets voor hem was:

Scheld me niet uit voor lafaard of iets dergelijks, maar vandaag reeds bij de eerste boekenwinkel voelde ik dat ik niet genoeg doordrijver ben, moed heb, om minutenlang te zagen en te preken [...]. Daarom dit: ik maak het programma op van de te bezoeken boekwinkels – je kan er een achttal per namiddag of morgen doen – we spreken af dat jij op een vrije morgen of middag bij mij komt en we doen het samen. Echt: alleen kan ik het niet.

Sonneville spoorde zijn vriend aan zich te herpakken en beloofde hem dat het wel lukken zou. Hijzelf kon zich trouwens moeilijk met alle aspecten van de uitgeverij bezighouden. Gelukkig beschikte de Brugse uitgever op het gebied van distributie en promotie ook over competentere medewerkers, personen zoals Herman J. Claeys, Paul Van Dorpe en Jan Mestdagh. Het succes van de eerste Galge-boekjes is gedeeltelijk aan hun inspanningen te danken. Ook op een ander vlak ging Daele een samenwerkingsverband met Johan Sonnevile en diens uitgeverij aan.

De Galge zou in 1965 drie afleveringen van Yang uitgeven: nummers 13/14, 15 (a en b) en 16.

De nummers hebben allemaal een zwarte omslag. In het boek *Weverbergh '30-'70. Herinneringen van een letterkundig omnivoor* stelt voormalig redactiemedewerker Julien Weverbergh dat hiermee verwezen wordt naar het anarchisme.

Het allereerste nummer van de 'zwarte' Yang opent met de volgende boodschap:

U merkt dat wij Yang in een nieuw kleedje hebben gestoken. In de literatuur maken de pluimen echter de vogel niet. Wij kwamen in contact met andere medewerkers, wij gaven Yang een andere structuur en twee uitgevers – één in Nederland en één in Vlaanderen – waren bereid ons tijdschrift te prospekteren. Met dit nieuwe expressieve gezicht zijn wij ervan overtuigd de lijn te pakken te hebben.

Met 'nieuwe medewerkers' wordt de groep rond het gestencilde tijdschrift *Bok* bedoeld. Deze schrijvers schaarden zich, zoals eerder vermeld, achter uitgeverij De Galge en de invloed van hen en van De Galge is in de 'zwarte' Yang dan ook duidelijk voelbaar. Door bij deze mannen aansluiting te zoeken en Yang een meer polemisch karakter te geven, wou Daele het tijdschrift heruitvinden.

Vanwege dit alles ontstond er een breuk binnen de *Yang*-redactie. In het tweede deel van nummer vijftien staat te lezen dat redactielid Daniël Van Ryssel zich niet langer kan vereenzelvigen met de bijdragen van de Bokkers en dat hij daarom samen met collega's René Hooyberghs en Roger Serras zijn eigen weg zal gaan. Zoals hij in een brief aangeeft, ervaaarde Daele het vertrek van Van Ryssel als een ware opluchting:

Je weet toch, of niet, dat ik altijd alles voor Yang gedaan heb, het werk blijft nu net hetzelfde, alleen heb ik dat pak van mijn hals kwijt, het werd ondraaglijk – sinds ik van school af ben – ben ik beginnen leven, Van Ryssel en ik verschilden totaal van elkaar, levenswijze en mentaliteit, temperament en persoonlijkheid, en ik wil Yang doorvoeren waar ik dat wens.

Toch liet de 'zwarte' *Yang* al na drie afleveringen het leven. Jan Emiel Daele zette de 'zwarte' *Yang* voort in een gestencild tijdschrift dat zijn eigen achternaam droeg en waarin de tekst 'De penisgroet' van Herman J. Claeys verscheen. Een exemplaar van de tekst bevindt zich tevens in het archief van Johan Sonnevillle.

Een tijdje lang was er sprake dat Johan Sonnevillle de mogelijkheid overwoog een van Daeles literaire werken uit te geven. Meer specifiek kwamen vier werken in aanmerking: *Otto, Jullie en ik, Nachtboekbladen* en *Een placenta*. Sonnevillle bleef een eventuele uitgave echter steeds uitstellen. Een aantal maanden nadat Uitgeverij Sonnevillle tot stand gekomen was, uitte Daele zijn ongenoegen. Het ergerde hem blijkbaar dat de Brugse uitgever hem hieromtrent nooit een rechtstreeks antwoord gaf. Ook langs Sonnevilles kant ontstonden er ergernissen. Hij had zijn Gentse vriend uitgenodigd om op 31 augustus 1966 een optreden te geven in de Brugse kroeg 'Blekken Ten'. Daele zou hier komen voordragen uit eigen werk: 'Erotiek en blues. Jan Emiel Daele, erotisch herrieschopper in onze literaire gewesten, vergezeld van een schare nymphen, leest uit zijn recaatste werk van 20 u. tot 20.30 u. [...] Daarna speelt tot middernacht de bekende blueszanger Fabian Collin'.

Ondanks zijn toezegging daagde de Gentse schrijver niet op tijdens de avond, zogezegd omdat hij blut was en geen vervoer betalen kon. Omdat Marcel van Maele nog maar net zijn eigen anti-provomars ter provocatie afgeblazen had, bleek Johan Sonnevillle op zijn hoede. Daeles gedrag interpreteerde hij tevens als een provocatie, maar dan volgens hem wel een gericht aan het verkeerde adres. Hij schreef een brief aan Daele om hem hierop te wijzen:

JAN EMIEL DAELE / TEKENING: DEEES DE BRUYNE

Hoe stupid ik het vond dat je als provocatie op een avond in Brugge niet wilde aanwezig zijn, ofschoon het daar zwart zat van mensen van reeds omstreeks 7.45, mensen die kwamen van Antwerpen en Oostende, Vlassebroek en Izegem, soit, maar dat je eens het nummertje 9 van Provo moet lezen, en lezen moet WIE MEN TE PROVOCEREN HEEFT. [...] Men heeft je in Brugge niet eens kwalijk genomen, men vond het eenvoudig kinderachtig, belachelijk en over iets dergelijks maakt men zich niet kwaad.

In dezelfde brief verklaart Sonnevillle dat hij een van Daeles manuscripten niet voor publicatie vatbaar acht wegens de imperfectie ervan.

Een drukke briefwisselingen die ongeveer twee jaar geduurd had, kwam hiermee tot een einde. Tien jaar bleef het stil tussen hen totdat Sonnevillle zijn vroegere pennenvriend opnieuw een brief zond. Hij vroeg Daele of de PEN-club, waar de Gentse schrijver toen secretaris van was, zich interesseerde voor de uitgave van een biografie van zijn leden. Daele reageerde hierop dat een dergelijk project elders reeds voorbereid werd, maar dat hij Sonnevilles voorstel desondanks toch doorgeven zou. Zowel Daele als Sonnevillle zouden later onder tragische omstandigheden zelfmoord plegen. ■